

Niet de Over-
zoeten besliss-
ingen op deze
tweede argu-
mente, dat er
inbaar is dan
de vergadering
de Overheid
aan. Het is
nader in het
et alleen Mr.
zo Dr. van
re: Radicale
t en Kerk, de
dering als de
van dit pro-

king van de
van Gere-
den, wanneer
bittere vijand-
de Gerefor-
benaal hoe
historisch ver-
heeft omge-

de Nationale
betaling der
de Overheid
maats hees-
as, na drie
meenten dan
uden moeten
r deze Over-
re tractemen-
staald gewor-
punt van de
ende Kerke
ou zulk een
betaling on-
gewoest zijn.
) De Over-
halve eeuw
talen, de ge-
wend om uit
rhouid harer
de Overheid
meenten zelf
aans geleide-
heden. Zoo
handeld, die
de. Maar de
ware geheel
een werk te
den, was al
lagogisch als
os op kruik-
g deze kruk-
len te staan,
aedsagogisch,
e schuld, dat
iden zelf te
ler predikan-
voor de be-
gezorgd had.
zeker, maar

billijk, zewas
o, voorzoover
niet niet ge-
uit de op-
estelijke goe-
en van den
en als voogd
l. Dr. Keizer
wanneer hij
ekt. *) Wat
ten opzichte
e tractemen-
laad niet an-

onkelijk om
alle kerkge-
e inkomsten
ot nationaal
nformeerden,
n 1581 door
a deze kerk-
er gemaakt;
en de Stede-
Roomschen
v. de Men-
g; daarom
ruchtgebruik
t uitsluitend
hadden. En
rkegebouwen
deelen, was
Staats-eigen-
n in 's Lands
van handel,
ardoor aan-
Als rechts-
werd aange-
ederen vóór
ren geweest
r geheel ge-
ij en recht-
e goederen
nochten dan
atie uit on-
niet terug-
hun wetten
n hadden. *)

schen geest
Men breekt
it. Men wil
et kerkelijk
uven, voor
niet niet met
e goederen
roof aan de
n de historie
e zinneloze
an het tuig-
deend.
doorgegaan,
krachtigen
de Kerken
boezem der
nen waren.
tel als een
ken. *) Een
n roof, zoo
ben geheele
is voor een
as in 1581
dit onrecht
n nationaal

te verklaren, want dat zou nog grooter
onrecht wezen. *)
Zoo werd ten slotte, gelijk het meestal
gaat, waar twee partijen tegenover elkander
staan, een compromis gevonden, dat aan
elke partij iets toef en bovendien door
dubbelaanige bewoordingen voor verschil-
lende opvattingen speelruimte liet.
Wat de kerkgebouwen en pastorie-
huizen betreft, met de daaraan verbonden
landen en goederen tot onderhoud, werd
bepaald, dat zij tot beschikking zouden
gesteld worden van ieder plaatselijk bewind
om ze nu tusschen de verschillende kerk-
genootschappen te verdeelen, met dien
verstande, dat dat kerkgenootschap, dat
op die plaats het grootste aantal zielen
had, de voorkeur bezat om deze gebouwen
te naasten, maar dan verplicht was aan
de andere kerkgemeenten een matige uit-
keering te doen. Alleen de kerktorens
bleven eigendom van de burgerlijke ge-
meenten. *)

Zoo meende men het gelijk recht der
gezindheden te handhaven. Met de histo-
rische rechten van de Gereformeerde Kerk,
die twee en een halve eeuw deze kerk-
gebouwen en pastorie-huizen in bezit had
gehad, werd niet gerekend. Evenmin met
de vraag, of deze »gezindheden« eerst na
1581 waren ontstaan. Wat besliste was
alleen de grootte van het *zielen* aantal. En
het was de Overheid, die nu, alsof zij
over het eigendomsrecht deze gebouwen
en goederen te beslissen had, ze schonk
aan deze »kerkgemeenten«, wier eigendom
ze nu voortaan zouden zijn.

Dat de Overheid hier iets geheel anders
deed dan wat de Gereformeerde Overheid
onder de Republiek had gedaan, zal thans
wel duidelijk zijn. De Gereformeerde Over-
heid heeft deze kerkgebouwen en pastorie-
huizen nooit als haar eigendom beschouwd,
die zij aan de Gereformeerde Kerk op een
bepaalde plaats schonk, maar, zoo als Mr.
Van Apeldoorn zelf zegt, in den eigendoms-
toestand deze gebouwen geen verandering
gebracht. Ze waren vóór de Reformatie
het eigendom van de stichtingen: kerk-
fabriek en pastorie, en bleven dit na de
Reformatie. In dat opzicht trad de Over-
heid eer te conservatief op dan revolution-
nair. En waar ze het gebruik van deze
kerkgebouwen en pastoriehuizen aan de
Gereformeerde Kerk te dier plaatse toe-
wees, geschiedde dit op grond, dat
volgens haar de Gereformeerde Kerk
de wettige continuatie was van de
Christelijke Kerk in ons land, zoodat het
wettig recht dezer Kerk op het gebruik
dezer gebouwen door de Overheid erkend
werd. Wat de Overheid in 1798 deed was,
lijnsrecht in tegenstelling daarmee, dat zij
revolutionair de bestaande instituten vernietigde,
in den eigendomsstand ingreep
en de kerkgebouwen en pastoriehuizen
onder de verschillende gezindheden wilde
verdeelen, niet naar historisch recht, maar
naar het *zielen* aantal.

Kan men ten opzichte van deze kerk-
gebouwen en pastoriehuizen nog zeggen,
dat zij althans bestemd bleven voor de re-
ligieuze doeleinden, waarvoor ze gegeven
waren, die was niet het geval met de *gees-
telijke goederen en fondsen*, waaruit tot dus-
verre de predikantstractementen betaald
werden. Deze goederen *toch werden tot
nationaal eigendom verklaard* en zouden
tot een vast fonds worden aangelegd om
te dienen voor de *ationale opvoeding en
ter bezorging der behoeften*. *) De Ker-
ken werden dus van het vruchtgebruik
dezer goederen beroofd.

Of het nu de bedoeling was, al deze
goederen zonder onderscheid, waaruit dus-
verre de predikantstractementen betaald
werden, te confisceren, dus ook degene
die niet in de geestelijke kantoren waren
saamgebracht, maar voor de plaatselijke
gemeente dienden, dan wel, of men be-
doelde alleen de goederen, die de Overheid
onder haar beheer had, te seculariseren,
is niet gemakkelijk uit te maken, omdat
dit besluit tenslotte door de Nationale
vergadering niet is uitgevoerd en de con-
fiscatie van deze goederen eerst onder een
volgend bewind en onder geheel andere
voorwaarden heeft plaats gevonden. Uit
het beginsel zelf, waarvan de Nationale
vergadering uitging, dat de Gereformeerde
Kerk zich op onrechtmatige wijze van deze
goederen had meester gemaakt, moest vol-
gen, dat al deze goederen nu aan de Ge-
reformeerde Kerk ontnomen werden. En
dat de Nationale vergadering dit bedoeld
heeft, kan ook daaruit wel blijken, dat zij
gelastte, dat *alle geestelijke goederen*, niet
alleen die welke de Overheid beheerde,
tot nationaal eigendom verklaard werden.
Ware dit niet de bedoeling geweest, dan
zouden deze goederen, evenals de kerkge-
bouwen en pastoriehuizen, naar hun *zielen*-
aantal onder de verschillende gezindheden
verdeeld zijn geworden. Maar ook al neemt
men aan, gelijk gewoonlijk geschiedt, dat
de Nationale vergadering alleen beslag
wilde leggen op die geestelijke goederen,
die in de geestelijke kantoren waren saam-
gebracht, dan springt daardoor nog te
meer, gelijk Mr. W. H. de Savornin Lohman
terecht opmerkte, de onbillijkheid van
deze confiscatie in het oog. Immers
die Kerken, die aan de Overheid het
beheer dezer goederen hadden toebetrouwd,
waartegenover de Overheid de verplichting
op zich nam, de tractementen te betalen,
zonden nu plotseling van deze goederen
berooft worden, terwijl omgekeerd die
Kerken, die deze goederen onder eigen
beheer hadden gehouden, rustig in het
bezit van die goederen zouden blijven en
de tractementen voor hare predikanten
daaruit zouden genieten. Van welk rechts-
beginsel kan bij een zoo willekeurige be-
slissing gesproken worden, die in de één
provincie, waar deze geestelijke goederen
door de Overheid beheerd werden, ze aan
de Kerken ontnam, en in de andere
provincie, waar de kerkelijke gemeenten

zelf ze beheerden, ze aan de gemeenten
liet? Te veronderstellen, dat de Nationale
Vergadering meende, dat deze geestelijke
goederen, die onder Staatsbeheer stonden,
Staats-eigendom waren, zooals Mr. Van
Apeldoorn schijnt aan te nemen, *) en
dat ze daarom tot nationaal eigendom ver-
klaard werden, is reeds daarom niet aan-
nemelijk, omdat wat Staats-eigendom is,
niet tot Staats-eigendom behoef verklaard
te worden, en wordt bovendien weerspro-
ken door de uitdrukkelijke verklaring van
het Provinciaal-Comité, waarop ik vroeger
wees, dat deze goederen alleen maar van
administrateur waren veranderd, maar het
eigendom der gemeenten waren gebleven.
Dr. H. H. K.

*) Mr. VAN APeldoorn, *De financiële verhou-
ding tusschen Kerk en Staat* blz. 18.
*) Dr. VAN LONKHUJZEN, *Radicaal financiële
scheiding van Kerk en Staat* blz. 25.
*) Art. 1 van de Additionele artikelen der
Staatsregeling van 1798.
*) Dr. G. KEIZER, *De verhouding van Kerk en
Staat*, 1908, blz. 12.
*) Zie de aanhalingen uit het Dagverhaal der
Nationale Vergadering bij M. W. H. DE SAVORNIN
LOHMAN, *De Kerkgebouwen* enz. blz. 186, 187.
*) t. a. p. blz. 186.
*) t. a. p. blz. 192.
*) Art. 6 van Add. art. der Staatsregeling van
1798 met de interpretatie daaraan later gegeven
door het uitvoerend Bewind; zie Mr. Van Apeldoorn
t. a. p. blz. 17.
*) Art. 4 van de Add. art. der Staatsregeling
van 1798.
*) t. a. p. blz. 203.
*) t. a. p. blz. 19 noot 1).

Leestafel.

1. C. SMEERK. HET CHRISTEN-SOCIALISME.
Zutphen — J. B. van den Brink en Co.

Deze Studie van den heer SMEERK verscheen
onlangs als No. 1 en 2 in de 3e Serie der
Christelijke Brochurereeks ORS ARSENIAAL.

*) Een beknopte schets en beoordeling te
geven van het »Christen-Socialisme« levert eigen-
aardige moeilijkheden op.

Aldus de Schrijver vóór hij van wal steekt.
En hij noemt ze ook.

*) Met den naam »Christen-Socialisme« dienen
zich immers, zoowel hier te lande als in het
buitenland, allerlei groepen aan, die onderling
zeer belangrijk verschillen.

Het zit 'm dus in de veelzijdigheid van den
éénen term zooals je dat ook hebt met het
één woord: »bond« voor den viervoeter en het
sterrenbeeld of met het één woord: »palm«
voor boom, handvlakte en lengtemaat.

Maar SMEERK weet er zich doorheen te slaan
doordat hij, zijn stof volkomen meester, zich
ook meester toont in de *beperking*.

Hij beperkt zich tot het »Christen-Socialisme«
in ons land, wat hem echter niet verhindert
het ook nog over het »Religieuze-Socialisme« ten
onzent te hebben.

Dits afgebakend is het gebied waarover deze
Studie, gaat toch nog van eerbiedwaardigen
omvang, maar nog eerbiedwaardiger dunkt mij
de wijze, waarop de lezer er wordt rondgevoerd.
Door even heldere als anello orientatie en
even eerlijke objectiviteit als besonnen kritiek
toont SMEERK zich hier als te zijn »in alle
betrouwbare gids.

Met dat »een beknopte schets en beoordel-
ing« op den eersten regel is meteen de partitie
oftewel indeeling aangegeven.

Eerst dan over de »BEKNOPTESCHETS« waar-
door de lezer een helder overzicht krijgt van
het »Christen-Socialisme« met, op den koop
toe, van het »Religieuze-Socialisme« ten onzent
(p. 2—p. 22).

De eerste van de onderling zeer verschillende
groepen, die hier geschetst wordt, is die der
mannen van de »Blijde Wereld« onder wie Dr.
S. K. BAKKER »een der meest op den voorgrond
treedende persoonlijkheden is«.

Voor het ontstaan van deze groep omstreeks
1894, onder eenige moderne theologische stu-
denten te LEIDEN, die sterk gevoelden, dat het
Christendom ook elken van sociale gerechtig-
heid stelt; voor haar toetreding, in 1915, tot
de in 1894 te Zwolle opgerichte S. D. A. P.;
en ook voor het, toen deze studenten predikanten
waren geworden, onderling-waardig-verband
bewaren, door middel van het blad: *DE BLIJDE
WERELD* en het organiseren van »Blijde Wereld-
dagen«, verwijst hij naar de brochure zelf (p. 2—9).

Een tweede aan deze groep nauw verwante,
is die van de »RELIGIEUZE-SOCIALISTEN«, per-
sonen, die voor het meereelend het pantheïsme
aanhangen *) en waarvan dan VAN DER BERGH VAN
EYNDON, J. KEULEN en H. C. CANNegieter
genoemd worden. Over het door deze groep,
sedert 1913, houden van religieuze-socialistische
bijeenkomsten; haar toetreding, in 1915,
van het RELIGIEUZE-SOCIALISTISCH VERBOND; en
de afscheiding in datzelfde jaar van een
minderheid, onder leiding van MEIJER, die DE
NIEUWE GEDACHTEN stichtend, »anti-kerkelijk en
niet-christelijk het »religieuze« tot ontwikke-
ling wilde brengen«, leze men weer de brochure
zelf. (p. 10 en 11).

De derde en laatste groep, die de Schrijver
schetst, en dat breder dan de twee vorige, is
de BOND VAN »CHRISTEN-SOCIALISTEN« (p. 11—
p. 22).

*) Geheel anders dan bij de »Blijde Wereld-
groep«, zegt de heer SMEERK, »worden wij hier
gebracht in een aanvankelijk meer orthodox-
protestantisch milieu«.

Bij het schetsen van deze groep wordt eerst
ENKA met haar roman: »Het Komt« uit 1905
en haar brochure: *KAN EEN RECHTZINNIG
CHRISTEN SOCIALIST ZIJN?* uit 1906, op den
voorgond gebracht.

Het woord van deze begaafde vrouw vond
werklank*, zoo leest men op pag. 13 en dan
verneemt wij, dat onder haar leiding, 13 Juli
1907, de BOND VAN CHRISTEN-SOCIALISTEN werd
gesticht, »die zeer beslist wilde zijn een orga-
nisatie van orthodoxe, van rechtzinnige
Christenen«.

Ook mannen van Gereformeerden huize
traden toe en, om de »modernere« uit de
»Blijde Wereld« te weren, werd van de leden
instemming met de Apostolische geloofsbelide-
nis geëischt.

Al spoedig doken er echter allerlei verschil-
len op.

Wel wilde men verre blijven van de S. D. A. P.,
maar terwijl ENKA beweerde, »Christendom en
Socialisme kan samengaan«, beweerde DAAN
VAN DER ZEE »het moet samengaan«.

Ook de eisch tot instemming met het Aposto-
licum verplaatte. Vrijzinnigen, die in 1907 te
UTRECHT hadden opgericht de »BROEDERSCHAP
TOT BEVORDERING VAN CHRISTELIJK-MATSCHEL-
PELIJK LEVEN« en, blijkens hun organ DR
WERELDOVERDE, »pantheistische neigingen« had-

den, klopten bij den Bond aan en werden toe-
gelaten.

In 1912 werd het Apostolicum vervangen
door een andere »Beginselverklaring«.

Dan vertelt SMEERK van »de eenige jaren«,
waarin Dr. B. DE LIOT, »superieur man, van
grooten levensernst«, in den Bond de leiding
had en er »de pantheïstische strooming over-
heerschend werd«. Het laatste documenteert hij
met enkele citaten.

ENKA ging heen, VAN DER ZEE trok zich
terug en »de positief-Christelijke elementen, die
nog bleven, oefenden geen betekenenden in-
vloed uit«.

Allermerkwaardigst noemt de schrijver het,
dat, terwijl DE LIOT steeds, omdat hij uit reli-
gieus-etische motieven zich niet met de Marx-
istische klassenstrijd leer kon vereenigen, de zelf-
standigheid van den Bond tegen de S. D. A. P.
heeft gehandhaafd, deze Bond in de laatste jaren
toenadering zocht tot de S. D. P., thans de
Communistische Partij, of de *Wijnkoop-groep*.

SMEERK meent zich dit te kunnen verklaren
deels uit het anti-militarisme van DE LIOT c. s.,
deels uit het volgens hen niet genoeg, »revolu-
tionair« zijn van de S. D. A. P.

Het anti-militarisme is voor den Bond het
strijdpunt en sedert 1916 kwam de eisch tot
onmiddellijke demobilisatie en de propaganda
voor dienstweigering, iets wat niet verhindert,
dat het gebruik van »geweld« er niet absoluut
wordt afgekeurd en »zelfs met de Bolsjewistische
principes en methoden wordt gesympathiseerd«.

Hier in de brochure zijn we aan het einde
van DE LIOT's »eenige jaren«.

*) Zijn wijsgeerig standpunt liet hem niet toe
langer te varen onder de vlag van het Christen-
Socialisme.

Hij heeft zich teruggetrokken uit den Bond.
Sedert 1918 is ENKA er weer in en wel nadat
zij in den tusschentijd enkele jaren de S. D. A.
P. als propagandiste had gediend.

Met Dr. KRUUIT, die, als Kamerlid, met de
heeren WYJNKOP c. s. één club vormt, heeft
zij thans de leiding van den »BOND VAN CHRIS-
TEN-SOCIALISTEN«.

Hoewel niet in alles eens met KRUUIT, gaat
haar sympathie uit naar LESIN en BELA KUN
en wat in Rusland geschiedt acht zij — al
ziet zij ook vele vlekken — toch van »ontroe-
rende schoonheid«.

*) Er is in den laatste tijd in den Bond weer
allerlei verdeeldheid, zoo vertelt ons de heer
SMEERK.

Is te begrijpen!

En nu, na dit kort begrip van het Christen-
Socialisme ten onzent, de BROEDERELING die de
heer SMEERK ervan geeft (p. 22—38).

Ook hier verheft de Schrijver, met het oog
op de verschillende groepen, zich de moeilijk-
heid niet. Maar het is hem weer volkomen ge-
lukt, door de eenheid in de veelheid te zien,
haar te boven te komen.

Om van deze beoordeling nut te hebben
moet men, ik herhaal het nog eens, het boekje
zelf lezen en ik bepaal mij dan ook tot enkele
grepen uit deze kritiek.

Zoo, waar SMEERK ingaat tegen het zien van
»KAPITALISME« en »SOCIALISME« als een absolute
tegenstelling, doordat men het eerste met »ieder
voor zich« en het laatste met »alles voor allen«
vereenelvigt (p. 22). Waarbij dan herinnerd
wordt enerzijds, dat het kapitalisme »een maats-
chappij-vorm is, die historisch gegroeid en reeds
bezig is te vergroeten« en, dat »de kapitalistische
maatschappij niet door menschen welbewust in
elkaar gezet is met de bedoeling, om hun bezit
te verwerven en te vergroeten« (p. 29) — en
anderzijds, dat »de psychologische mogelijkheid
van het »Socialisme«, hetwelk heel wat meer
en wat anders is dan grootbedrijf-exploitatie
door Staats- of Gementebesturen, wel voor
MARK rust op zijn dogma van het »historisch-
materialisme«, maar allerminst voor den Christen
steun vindt in het dogma van de *sonde* (p. 28).

Zoo ook als, naar aanleiding van het »ieder voor
zich« tegenover het »vallen voor allen«, herinnerd
wordt, dat »zelfhandhaving« nog geen »zelf-
zucht« is (p. 33).

En evenzoo waar, naar aanleiding van de
bewering, dat »de kapitalistische loonregeling
als in strijd met de naastenliefde en in dis-
harmonie met den eisch van Lukas X : 7, een
winstebejag zou wezen lijnsrecht in strijd met
Jezus waarschuwing tegen den Mammondienst«
(p. 22), dan herinnerd wordt dat er uit Luk.
X : 7 »de arbeider is zijn loon waard«, geen
principiele veroordeeling van de huidige maats-
chappij kan worden afgeleid (p. 29).

Ik zou nog meer grepen willen doen.
Zoo, waar tegenover het anti-militarisme ge-
wezen wordt op den *rechtvaardigen oorlog*
(p. 34), of, waar ik op p. 31 lees: »Men
kan het »kapitalisme« niet vereenzelvigen met
Mammonisme. Het laatste was er vóór het eerste.
»Mammonisme« is het werken alleen om winst,
maar evengoed het werken alleen om loon«.

Maar genoeg, mijn aankondiging van deze
Studie mag de lezing er van niet overbodig
maken.

Laat mij ter kenschetsing van haar bedoelen
alleen nog deze woorden er uit aanhalen: »Met
den zoo moeilijken hervormingsarbeid moet
worden voortgegaan. Op de vergroeiende toe-
standen moet van uit het Christelijk beginsel
invloed ten goede geïoefend. Naar reformatie,
naar vermindering van schrijnende ongelijkheden,
naar verzoening van scherpe tegenstellingen,
naar betere organisatie moet, ook door middel
van de wetgeving, met alle kracht worden ge-
streefd. De Nederlandsche Christenen mogen
hier niet achter blijven!«

G.

Uit de Pers.

Men las deze dagen in de *Vrije Westfries*
dit navolgende onder den titel *Tuchtelooze
Jeugd*.

Steeds luider wordt in onze dagen geklaagd over
de tuchtelooheid en bandelooheid van het op-
groeiend geslacht.

In een schrijven van de Tucht-Unie aan 35 van
de grootste gemeenten in ons land wordt o.m.
verklaard, dat de scholen voor lager onderwijs
leerlingen tellen, die door hun vergaande koppig-
heid, brutaliteit, ongehoorzaamheid of doordat zij
een ernstig gevaar opleveren voor de opvoeding
hunner medeleerlingen, ongeschikt zijn voor het
gewone onderwijs; alsmede leerlingen, die zich aan
hardnekkig schoolverzuim schuldig maken, zonder
dat de ouders of onderwijzers hiertegen voldoende
kunnen waken.

Dit euvel, zoo heet het verder, — reeds ver-
regerd sinds de invoering der Leerplichtwet, waardoor
allerlei onhandelbaren en verdorven, die vroeger
de school niet bezochten, daarheen worden ge-
voerd — heeft de laatste jaren angstwekkende af-
metingen aangenomen.

Wie gewoon is zijn oogen den kost te geven en
kennis neemt van wat er om zich heen gebeurt,
zal zich over deze klacht niet verwonderen.

De bandelooheid van de jeugd grenst inderdaad
aan het ongeloflijke.

De Tucht-Unie schrijft dit verschijnsel voor een
groot deel toe aan den volks- en kindervervals-
ten oorlogstoestand en geeft dan aan als middel
om deze kwaal te bestrijden:

1e, het oprichten van een of meer speciale
klassen of scholen en 2e het nemen van maatre-
gelen, waardoor het bereik van deze speciale klas-
sen of scholen zooveel mogelijk bevoorverd wordt.

En over de hier aangegeven oorzaken en over
het aanbevelen geneesmiddel valt wel een en ander
op te merken.

Ongetwijfeld, de oorlogstoestand heeft op ons
volk leven een verdelende invloed uitgeoefend.
Deugd en ongeduld hadden volgens veler besef
stuivertje gewisseld. Met het gezag werd — helaas
ook vaak in Christelijke kringen — gespot. De
rucht naar geld en goed bracht en brengt vaak alle
morele overwegingen tot zwijgen.

Bovendien leidde de vaak gemakkelijk ver-
rekenen rijkdommen menigmaal tot uitspattingen op
grote schaal.

Dit alles is niet zonder invloed gebleven op
onze jeugd.

Maar ook andere oorzaken zijn hier aan te wijzen.
Niet te becijferen is b.v. vooral de invloed van
de bioscoop die in bond met de prikkelcultuur en
de overal uitgestalde zedekwetende platen, zijne
slachtoffers bij duizenden telde, inzonderheid onder
de kinderen van ons volk.

Voeg daarbij den invloed van de intellectua-
listische opvoedkunde.

Er komt eenige kentering, maar de dagen liggen
toch nog niet zoover achter ons, dat verstandelijke
ontwikkeling als *het* middel voor redelijke verbeter-
ing werd aangeprezen.

De vruchten van dit stelsel worden thans geplakt.
En het zijn waarlijk geen kostelijke vruchten.

Een van de grootste oorzaken van de heersche-
nde bandelooheid is echter, dat het geestesleven steeds
meer wordt ondermijnd en dat op die wijze de
invloed van het kind stelsel minder wordt.

De Staat moet het doen! Dat is de leuze die
ook in het stuk der opvoeding wordt gehoord. De
natuurlijke huiselijke opvoeding in het gezin, moet
worden vervangen door de kunstmatige opvoeding
door of vanwege den Staat.

Ook de Tucht-Unie weet zich aan dezen invloed
niet te onttrekken. Gevraagd worden speciale schol-
en of klassen.

Nu kunnen dergelijke inrichtingen, mits gevestigd
op een deugdelijken grondslag en mits geen neu-
trale opvoeding wordt toegepast, ongetwijfeld hun
nut hebben.

Maar vergeten we niet, dat dit toch eigenlijk
niets anders is dan peuten aan den omtrek. De
gevolgen worden eenigzins verzacht; de kwaal
niet weggenomen.

En daarom moet het toch te doen zijn.

Zal het opgroeiend geslacht dat door den geest
van onzen revolutionairen tijd zoo sterk beïnvloed
wordt, voor algemeene verwildering worden bewaard,
dan is noodig een *Christelijke opvoeding*.

In de eerste plaats in het *gezin*. Dat is het
voornaamste. En dan in aansluiting daaraan *bók*
in de school.

De school is langzamerhand geworden in hoofd-
zaak ontwikkelingsinstituut. Dat is ook noodig.
Maar de opvoeding mag evenmin uit het oog wor-
den verloren.

Huisgezin en school hebben hier een gemeen-
schappelijke taak. Innige samenwerking is daarom
noodzakelijk. 1)

1) Jammer genoeg dat er ook onder onstot zelfs
vrouwen zijn, die dit boze stelsel aanbevelen.
Geheel buiten den Christus om!

Voor Kinderen.

GEZOCHT EN GEVONDEN.

II. (Slot.)

Het duurde echter geruimen tijd eer de
burgemeester terugkwam. Toen hij eindelijk
verscheen, wendde hij zich dadelijk tot Vermaas,
en deed hem eenige vragen, hoe oud hij was,
hoe lang hij bij het vak was, en zoo meer.

*) Ge moet nu als ge wilt nog een oogenblikje
wachten. Ik ga weer naar boven en zal u dade-
lijk laten roepen.

Ditmaal werd het geduld van Vermaas niet
lang op de proef gesteld. Weldra toch kwam
de knecht hem roepen en geleide hem boven
naar de zaal. Daar vond hij den Raad bijeen,
allereerst den burgemeester die hij nu reeds
kende, en voorts eenige van de voornaamsten
uit het dorp, boeren en heeren. Sommigen rook-
ten lange pijpen, anderen sigaren.

Vermaas nam beleefd zijn pet af en nam plaats
op den stoel, dien men hem aanbood.

*) Gij zijt Hendrik Vermaas en timmerman
van beroep? vroeg de burgemeester, die tevens
voorzitter van den Raad was, en het woord
voerde.

*) Ja, zei Vermaas. Ik heb jaren op Woud-
vreugd als timmerman gewerkt, maar nu het
verkoort is kon ik niet blijven. Nu ben ik er
op uitgegaan om werk te zoeken, in de hoop
er eens iets te vinden.

*) Daar is wel kans op, sprak de burgemeester
met een vriendelijk gezicht. »Zoudt ge lust
hebben u als timmerman hier te vestigen?«

*) Als ik er van leven kan ja, was het ant-
woord. »Ik ben hier bekend en ga liefst niet
ver«.

*) Luister eens, ging de burgemeester voort,
»onze vorige timmerman is een jaar geleden
gestorven, en had geen opvolger. Wij hebben
het toen beproefd met timmerlui uit andere
plaatsen, maar het bevalt niet. Daar dit dorp
zeer uitgestrekt is, en er voor de gemeente
dikwijls wat te doen valt, willen wij nu een
vasten timmerman aanstellen die alle karrewegen
voor ons verricht, en verder werkt zooveel hij
verkiest. Wij betalen hem een vast weckgeld,
maar hij moet steeds voor onze dienst gereed
staan. Zou zoo'n werk je lijken?«

*) Ik geloof van wel, zei Vermaas, »maar mag
ik nog iets vragen?«

*) Ja, ja, antwoordde de burgemeester, je
moet natuurlijk nog meer weten, maar dat komt.
Heeft een van de heeren nog iets te zeggen?«

*) »Mij dunkt,« sprak een van dezen, »dat
na hetgeen u ons verteld hebt, en wat wij ge-
zien hebben er niet veel te vragen overblijft,
en wij de voorwaarden kunnen gaan lezen.«

Nu stond een andere heer op, de schrijver of
secretaris. Na Vermaas verzocht te hebben
goed te luisteren, las deze heer een stuk voor
waarin stond hoe veel de aangestelde timmerman
zou verdienen, wie hem het werk zou aan-
wijzen, waar ongeveer hij wonen moest enz.
Toen de secretaris geëindigd had, vroeg de
burgemeester aan Vermaas of hij op die voor-
waarden in den dienst van het dorpsbestuur
kon treden. Maar hij moest spoedig beslissen,
daar er veel werk lag te wachten.

Een oogenblik heerschte er nu volkomen
stille, en kon onze timmerman zich bedenken.
Toen stond hij op, terwijl men zien kon dat
hij diep getroffen was, en sprak:

*) Mijnheer de burgemeester, ik heb volstrekt
geen bezwaar tegen hetgeen daar gelezen is of
duur u mij is gezegd. Ik neem het dus aan
en ben recht dankbaar dat u mij het werk wilt
toevertrouwen. Ik hoop u en al de heeren te
voldoen, en met Gods hulp mijn werk vlijtig
en met trouw te verrichten. U vertrouwt mij
zonder mij te kennen